

▲ Egbert Bouwhuis (links) en Ron Miltenburg bij het ouderlijk huis van Lorentz aan de Steenstraat. FOTO MARC PLUIM

Wiskundige bloemkool van Hendrik Lorentz

Harry van der Ploeg

Arnhem

De Grootste Arnhemmer Aller Tijden heet Hendrik Antoon Lorentz, winnaar van de Nobelprijs voor de natuurkunde in 1902. Liefhebbers van de stadshistorie geven hem vorig jaar deze titel tijdens een heuse verkiezing bij de Historische Herberg in de Molenplaats in Sonsbeek.

Lorentz groeide in de tweede helft van de 19de eeuw op in een gewichtig huis met acht ramen aan de Steenstraat, die toen nog Velpersteenstraat heette. „Er is niet veel meer van over”, vertelt Egbert Bouwhuis, bewoner en wijkarchivaris. Samen met buurtkenner Ron Miltenburg maakt hij op deze zonnige dag de plaquette schoon die herinnert aan het geboortehuis van Lorentz.

„De oorspronkelijke woning stond wat meer naar achteren”, vertelt Miltenburg. „Het stond bekend als het huis met de acht ramen.” Miltenburg was erbij toen zijn echtgenote Pauline Krikke, als burgemeester van Arnhem op 18 juli 2003 de plaquette onthulde. Dat was ter gelegenheid van de 150ste geboortedag van Lorentz.

De buurt speelde er creatief op in. Kunstenaars schiepen een ‘Lorentzpad’, onderdeel van een actie om kale muren op te vrolijken. In de Lombardstraat mondde dat uit in een muurschildering met de formule van de ‘Lorentzkracht’.

Bij de Nieuwe Aanleg een stukje verderop, beheerst een bloemkool van Marcel Alberts een muur aan het Nieuwe Land. „De vader van

▲ Einstein (links) en Lorentz.

FOTO MUSEUM BOERHAAVE

Geworteld in Arnhem

De Gelderlander brengt een serie over huizen waar bekende Arnhemmers hebben gewoond. Vandaag deel 30: het huis van het natuurkundig genie Hendrik Antoon Lorentz, Steenstraat 48.

Lorentz had hier een tuinderij”, vertelt Bouwhuis. Arnhemmers kochten er graag groenten. De bloemkool van Lorentz genoot aanzien. Egberts wijst op roosjes van die kool die dezelfde vorm hebben als het geheel. „Die fractale opbouw kun je wiskundig beschrijven.” Dat roept speculaties op over de bloemkool als bakermat van de liefde voor wiskunde.

Jos Diender schreef een mooi boekje over wonderkind Lorentz dat nog verkrijgbaar is bij de Molenplaats in Park Sonsbeek. Hij beschrijft het gezin Lorentz als een gegoede familie die veel mensen in dienst had. In opdracht van vader Gerrit Frederik werd een rij arbeiderswoningen gebouwd, die in de volksmond de ‘Huisjes van Lorentz’ werden genoemd.

Zoon Hendrik ging naar de ‘Hoogere Burger School’ op het Willemsplein, die woningcorporatie Volksvesting een paar jaar geleden nog terug wilde bouwen. Hij ging op zijn 16de natuurkunde studeren in Leiden. Later werd hij in Arnhem leraar wiskunde aan de avond HBS. Als hoogleraar in Leiden deed hij diepgravend onderzoek naar de elektromagnetische eigenschappen van materie. Hij zag als eerste een rol voor elektronen in het atoom. Hij sleutelde samen met Albert Einstein aan de voorlopers van de relativiteitstheorie. Einstein noemde hem ‘Papa Lorentz’ en bewierookte hem als zijn grote leermeester. Hij overleed in 1928 aan een hartstilstand. Twee jaar later nam toenmalig burgemeester van Arnhem De Monchy het initiatief voor een standbeeld in het Sonsbeekpark. Daar staat Lorentz nog steeds, te midden van andere wetenschappers als de Groten der Aarde.